

פלסטיין ואימפריית גוגל

ענת בן דוד ואפרים לביא 20:00 13.05.2013

ההכרה של גוגל ב"פלסטיין" בשבוע שעבר עוררה הדים רבים בעולם. ברשת החברתית טוויטר התקבלה ההודעה כקוריוז, ורבים צייצו ש"פלסטיין" קיבלה הכרה ממעצמה גדולה יותר מארצות הברית וישראל. גרמים רשמיים ברשות הפלסטינית הביעו שמחה על המהלך, בעוד הציבור הרחב נותר אדיש. בישראל לעומת זאת, הגיב משרד החוץ בחריפות, וסגן השר זאב אלקין, שיגר איגרת למנכ"ל גוגל, ובה טען כי הצעד מרחיק את השלום.

למרות הסערה התקשורתית ההכרה של גוגל ב"פלסטיין" אינה מפתיעה. לאחר הקמת השלטון העצמי בעקבות הסכמי אוסלו ניסו הפלסטינים לפרוץ את הגבולות הלא-ריבוניים של הרשות הפלסטינית על ידי כניסן מרחב טכנולוגי-ריבוי. הפנייה הראשונה של הרשות להקצות לה שם מתחם של מדינה באינטרנט (דומיין) היתה כבר בשנת 1997, אך הבקשה נדחתה מפני שהרשות לא היתה כלולה אז ברשימות האו"ם כמדינה או כטריטוריה מוכרת.

כפתרון ביניים הוקצה בשנת 1998 למרכז המחשבים של הרשות הפלסטינית שם המתחם int, ואתרי הרשות פעלו תחת כתובת זו. ב-1999 הכיר האו"ם ברשות הפלסטינית כטריטוריה מוכרת, תחת השם Occupied Palestinian Territories. באותה שנה הקצה איגוד הטלוקומוניקציה הבינלאומי (ITU) לרשות הפלסטינית את קידומת החיוג הבינלאומית 970, ובשנת 2003 נענה הארגון האחראי להקצאת שמות המתחם באינטרנט (ICANN) לפניית הרשות והקצה לה את שם המתחם המדיני ps.

כך, באופן תקדימי, הוענקה לישות מדינית חסרת גבולות גיאוגרפיים הכרה בינלאומית רשמית כמדינה ברשת האינטרנט, עוד קודם שהוקמה או הוכרה על ידי הקהילה הבינלאומית. הרשות הפלסטינית זכתה להכרה בינלאומית כמרחב טכנולוגי-ריבוי, המתוחם לשטחי הגדה המערבית ורצועת עזה. השלב הבא היה אך טבעי: לאחר ההכרה הרשמית של עצרת האו"ם בפלסטיין בגבולות 1967 כמדינה משקיפה בנובמבר שעבר, שינתה גוגל את שם העמוד www.google.ps מ"גוגל - השטחים הפלסטיניים" ל"גוגל - פלסטיין" (בערבית ובאנגלית).

מבחינת ישראל, החלטות אלו עומדות בניגוד להסכמי אוסלו, שבהם נקבע כי הדיון על שליטת הרשות הפלסטינית בנקודות התקשורת הבינלאומיות יידחה להסכמי הקבע, בהתאם להגדרת הגבולות שייקבעו בעתיד. ואולם שני עשורים לאחר הסכמי אוסלו, האפשרות להגיע להסדר קבע נראית רחוקה מתמיד. ניתן להעריך אפוא, כי במצב של קיפאון מדיני יבקשו הפלסטינים להמשיך להרחיב את עצמאותם במרחב התקשורת והקיברנטי.

שרת התקשורת הפלסטינית, ספאא נאסר אל-דין, כבר הודיעה על הכוונה לבקש מגוגל לצרף את "פלסטיין" לשיחות המפות של גוגל, Google Earth ו-Google Maps, כך שכללו את כל הדרכים במדינה בגבולות 1967, וניתן יהיה לשוטט באינטרנט באתרים ברשות (בשלב הראשון, בכנסיית המולד בבית לחם, ברמאללה ובעיר העתיקה בשכם). באופן זה, אמרה שרת התקשורת, יוכל העולם להכיר את "פלסטיין" ולצפות באתרים הארכיאולוגיים בה ולהתוודע לאורח החיים ולתרבות הפלסטיניים למרות מצב הכיבוש.

בעוד ישראל נאבקת ברשות הפלסטינית ומתנגדת להכרה בה מצד הקהילה הבינלאומית כמדינה בגבולות 1967 – "פלסטין" בגבולות אלה היא כבר חברה משקיפה באו"ם ובעלת מעמד רשמי ומוכר כמרחב טכנולוגי-ריבני. כתוצאה מכך, מדינות רבות מעלות את דרגת הייצוג הדיפלומטי של הרשות הפלסטינית למעמד של מדינה, וארגונים בינלאומיים בתחום זכויות האדם, הספורט, התרבות והחברה, מכירים בה כישות מדינית הנתונה תחת כיבוש. במקביל נמשך בשנים האחרונות התהליך של בניית מוסדות המדינה הפלסטינית.

אין לראות בפלסטין גימיק, מדינה וירטואלית הקיימת רק באינטרנט או בפייסבוק. היא הולכת ומתקבעת בעיני הפלסטינים והעולם כמדינה ממשית בגבולות 1967. הפלסטינים רשאים לראות בכך ניצחון במאבקם לשימור זהותם הלאומית, גם אם טרם נקבעו הגבולות הגיאוגרפיים של מדינתם.

אך גם ישראל רשאית לראות בכך הישג בעל משמעות מן המעלה הראשונה מבחינתה, שכן הדבר מגלם הסתלקות מן המושג "פלסטין" כמציין את הארץ כולה, מהים עד הירדן. פלסטין בגבולות 1967 היא השלמה היסטורית של הפלסטינים עם השגת עצמאות לאומית והקמת מדינה, ודחיקת הרעיון של שחרור השטח המוגדר כפלסטין כולו. ואולם כינון המדינה הפלסטינית וקיבוע גבולותיה בקווי 1967, גם כאינטרס ישראלי מובהק, מחייבים התקדמות ממשית ומהירה לעבר הסדר מדיני.

המהלך של גוגל להוספת פלסטין כמדינה רשמית המופיעה בשירותיה - במקום לעורר דאגה בישראל עשוי להיות הזדמנות לתיקון. בעידן שבו טכנולוגיות התקשורת בעולם שלובות כל כך במיקום גיאוגרפי, ההכרה שלצד ישראל קיימת מדינה נוספת היא בבחינת "זריקת מציאות" לחברה ולהנהגה בישראל. מנוע החיפוש של גוגל סיפק לראש הממשלה פתרון כשחיפש מטוס כיבוי לשריפה בכרמל. אולי הגיעה העת לחפש בגוגל מוצא לפתרון מדיני - התשובה כבר מונחת שם.

ד"ר בן דוד היא חוקרת במחלקה ללימודי מדינה, אוניברסיטת אמסטרדם. ד"ר לביא הוא מנהל מרכז תמי שטינמן למחקרי שלום באוניברסיטת תל אביב